

Stugan vid sjön och lotten i staden

Berättelse

När sommaren kommer drömmer många i Sverige om att komma närmare naturen. För en del betyder det att åka till en sommarstuga. En sommarstuga, eller ett fritidshus, är ett hus som man inte bor i hela året, utan mest under semestern och på lediga helger. Många av husen ligger nära skogen, en sjö eller havet, och där kan man bada, fiska, plocka bär och framför allt ta det lugnt. Det finns mer än 600 000 fritidshus i landet, så för många är stugan en viktig del av sommaren. Alla äger inte en egen stuga, men det är vanligt att man känner någon som gör det, och att man får komma och hälsa på.

En kolonilott är något annat. Det är i första hand inte ett hus, utan en liten trädgårdstomt. Kolonilotterna ligger ofta i utkanten av en stad, samlade i ett område med många lotter bredvid varandra. På sin lott odlar man blommor, grönsaker och bär. På en del lotter får det också finnas en liten stuga, men den är liten, och man bor inte i den på samma sätt som i en sommarstuga.

Kolonirörelsen växte fram i Sverige kring år 1900. På den tiden flyttade många människor från landsbygden in till städerna för att arbeta. De bodde ofta trångt och hade ingen egen trädgård. En av dem som ville ändra på detta var Anna Lindhagen. Hon hade sett koloniträdgårdar i Danmark och hjälpte till att starta liknande lotter i Stockholm. Tanken var att stadsbor skulle få frisk luft, kunna odla sin egen mat och få en plats där de kunde umgås. Ett av de äldsta områdena som fortfarande finns kvar är Söderbrunn i Stockholm, som anlades 1905.

Både sommarstugan och kolonilotten kan ses som ett litet grönt rum för sommaren. Det är platser där man kan vila, odla och vara nära naturen – mitt i eller långt från staden.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
fritidshus	ett hus man bor i ibland, mest på semestern
semester	ledig tid från jobbet, ofta på sommaren
trädgårdstomt	en bit mark där man kan odla och ha en trädgård
utkanten	den yttre delen av en stad, längst ut
kolonirörelsen	rörelsen som startade kolonilotter åt många människor
landsbygden	området utanför städerna, med fält och byar
trångt	med liten plats för många människor
stadsbo	en person som bor i en stad
umgås	vara tillsammans och prata med andra
anlägga	bygga eller skapa något, till exempel en trädgård

ORD	FÖRKLARING
odla	få växter att växa

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad är skillnaden mellan en sommarstuga och en kolonilott enligt texten?
  1. En sommarstuga är ett hus, medan en kolonilott främst är en bit mark att odla på.
  2. En kolonilott ligger alltid vid havet och en sommarstuga inne i staden.
  3. De är egentligen samma sak.
2. Varför bodde många trångt i städerna kring år 1900?
  1. För att husen var dyra att värma upp.
  2. För att många hade flyttat in från landsbygden för att arbeta.
  3. För att alla ville bo nära kungen.
3. Vad ville Anna Lindhagen uppnå med kolonilotterna?
  1. Att alla skulle flytta tillbaka ut på landet.
  2. Att stadsbor skulle få komma ut, odla mat och ha en plats att träffas på.
  3. Att staden skulle bygga fler stora hus.
4. Var hade Anna Lindhagen sett koloniträdgårdar innan hon startade dem i Stockholm?
  1. I en bok om trädgårdar.
  2. I grannlandet Danmark.
  3. På landsbygden där hon växte upp.
5. Vad sägs om Söderbrunn i texten?
  1. Det är Sveriges största sommarstugeområde.
  2. Det är ett av de äldsta kolonilottsområdena som finns kvar, från 1905.
  3. Det byggdes upp först efter andra världskriget.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Man bor i en sommarstuga under årets alla månader.
  2. Det finns över en halv miljon fritidshus i Sverige.
  3. På vissa kolonilotter får det finnas en liten stuga.
  4. De flesta kolonilotter är för dyra för en vanlig familj.
7. Varför kan man säga att kolonilotterna fyllde ett behov för människor i staden förr? Använd texten.
8. Varför äger inte alla en egen sommarstuga, men många kan ändå komma till en? Förklara.
9. Förklara med egna ord vad texten menar med "ett litet grönt rum för sommaren".
10. Varför tror du att texten är noga med att skilja på en sommarstuga och en kolonilott? Motivera ditt svar.

Facit

1. En sommarstuga är ett hus, medan en kolonilott främst är en bit mark att odla på.
1. För att många hade flyttat in från landsbygden för att arbeta.
1. Att stadsbor skulle få komma ut, odla mat och ha en plats att träffas på.
1. I grannlandet Danmark.
1. Det är ett av de äldsta kolonilottsområdena som finns kvar, från 1905.
1. nej (man bor där mest på semestern och lediga helger) b) ja (texten säger mer än 600 000) c) ja d) det står inte i texten (texten säger inget om vad en kolonilott kostar)
- Exempel på svar: Många hade flyttat in till städerna för att arbeta, bodde trångt och saknade egen trädgård. Kolonilotten gav dem frisk luft, egen mat och en plats att träffas på.
- Exempel på svar: Det finns inte stugor åt alla, men eftersom det finns många fritidshus och man ofta känner någon som äger ett, kan man få komma och hälsa på även utan en egen stuga.
- Exempel på svar: Det betyder en lugn, grön plats där man kan vila, odla och vara nära naturen under sommaren.
- Exempel på svar: Det är lätt att blanda ihop dem, men de är olika saker. En sommarstuga är ett fritidshus och en kolonilott är framför allt en odlingstomt, så texten vill att läsaren ska förstå skillnaden tydligt.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för tema sommar, friluftsliv och odling, och för att öva skillnaden mellan två näraliggande begrepp (sommarstuga = fritidshus, kolonilott = odlingstomt). Fråga 7–10 kräver att eleven väger samman olika delar av texten och drar slutsatser. Lyft gärna att texten skriver “många”, inte “alla”, och att stuga och lott historiskt hänger ihop med inflyttningen till städerna kring år 1900. Be eleverna jämföra med hur man umgås och odlar i sina egna hemländer.

Diskussionsfrågor

- Finns det något som liknar sommarstugan eller kolonilotten där du kommer ifrån? Berätta.
- Varför tror du att så många i Sverige vill ha en plats nära naturen på sommaren?
- Skulle du hellre vilja ha en stuga vid sjön eller en kolonilott nära staden? Motivera.
- Förr var tanken att stadsbor skulle få odla egen mat. Tror du att det är lika viktigt i dag? Varför, eller varför inte?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en plats i naturen som betyder något för dig. Var ligger den, och vad gör du där?

Källor och faktagranskning

- Koloniträdgårdsförbundet – Kolonirörelsens historia: <https://kolonitradgardsforbundet.se/kolonirorelsens-historia/>
- Stockholmskällan (Stockholms stad) – Anna Lindhagen: <https://stockholmskallan.stockholm.se/teman/demokratisering/politiska-aktorer-case/anna-lindhagen/>
- Koloniföreningen Söderbrunn – Anna Lindhagen / områdets historia: <https://www.soderbrunn.se/anna-lindhagen/>
- SCB – Fritidshusområden (statistik om fritidshus i Sverige): <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/boende-bebyggelse-och-mark/bebyggelseomraden/fritidshusomraden/>

Faktagranskad i juni 2026 mot Koloniträdgårdsförbundet, Stockholmskällan, Koloniföreningen Söderbrunn och SCB.

Nyckelfakta: Många i Sverige tillbringar delar av sommaren i en sommarstuga (fritidshus), ofta nära skog, sjö eller hav; enligt SCB finns det fler än 600 000 fritidshus i landet och en stor andel av befolkningen har tillgång till ett, men alla äger inte ett eget – därför skriver texterna "många", inte "alla". En kolonilott är en liten trädgårdstomt, ofta i utkanten av en stad, samlad med andra lotter i ett koloniområde; ibland får det finnas en liten stuga, men man bor inte i den året om. Texterna skiljer tydligt på sommarstuga (fritidshus) och kolonilott (odlingstomt). Kolonirörelsen växte fram i Sverige kring år 1900 (en av de första föreningarna var Pildammskolonin i Malmö 1895). Anna Lindhagen, Stockholmspolitiker och sjuksköterska, hade sett koloniträdgårdar i Danmark och var en känd förespråkare som hjälpte till att starta koloniträdgårdar i Stockholm; hon var ordförande i Föreningen Stockholms koloniträdgårdar (bildad 1906). Söderbrunn på Norra Djurgården i Stockholm anlades 1905 och anges som Stockholms äldsta ännu existerande koloniområde – texterna skriver försiktigt "ett av de äldsta områdena som fortfarande finns kvar". Syftet med kolonilotterna var bland annat att stadsbor skulle få frisk luft, kunna odla egen mat och få en plats att umgås på.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.